

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

MUSIC IN THE DIGITAL AGE

ATHENS, GREECE | 22-24 OCTOBER 2025

STREAMING & ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

1. Μουσική και Νέες Τεχνολογίες

Τα τελευταία χρόνια, και ειδικά μετά την πανδημία COVID-19, η καλλιτεχνική κοινότητα και η πολιτιστική διαχείριση έχουν εστιάσει στα **εργασιακά των μουσικών** της ψηφιακής εποχής (εύρεση ή δημιουργία απασχόλησης) και στα **ζητήματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας** που προκύπτουν από την διαδικτυακή εκμετάλλευση των έργων τους, κυρίως μέσω της τεχνολογίας ροής (streaming).

Μέσα από την προβληματική αυτή αναδεικνύονται:

- η εγγενής **επισφάλεια** των μουσικών επαγγελματιών,
- η ανάγκη προσαρμογής και **επιμόρφωσης** στις νέες τεχνολογίες και
- η ελλιπής **νομοθετική θωράκιση** των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, που παραμένουν εκτεθειμένα στους επιχειρηματικούς κινδύνους της ελεύθερης αγοράς.

Στις προκλήσεις αυτές ήρθε να προστεθεί και η **Τεχνητή Νοημοσύνη**. Επί του παρόντος, η κορυφαία εφαρμογή των νέων τεχνολογιών αναπτύσσεται και χρηματοδοτείται ανεξέλεγκτα. Δημιουργεί καίρια ηθικά και νομικά ζητήματα, τα οποία, στον βαθμό που παραμένουν αρρύθμιστα, είναι εκτεθειμένα στο **lobbying** και κινδυνεύουν να δημιουργήσουν τετελεσμένα στο χώρο.

2. Η πρόκληση της Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης

Η **καλλιτεχνική κοινότητα** αντιμετωπίζει απώλεια εισοδημάτων με πρωτοφανή ρυθμό. Η κατάχρηση της ΤΝ, που προκαλεί η αρρύθμιστη εκμετάλλευσή της, οδηγεί σε απώλεια ψυχραιμίας και προοπτικής, με το λάθος της πολεμικής να επαναλαμβάνεται: «η ΤΝ είναι εχθρός - πρέπει να την αποβάλλουμε από την Τέχνη».¹ Πρόκειται για ένα ακραίο αφήγημα μιας ασύμμετρης απειλής ψηφιακού Αρμαγεδώνα, από μια ανεξέλεγκτη μηχανή που αναπτύσσει ανώτερη νοημοσύνη και καταστρέφει τον πολιτισμό. Είναι ένα συναρπαστικό σενάριο επιστημονικής δυστοπίας, αλλά η πραγματικότητα είναι πολύ πιο χαοτική και σύνθετη. Η ΤΝ είναι άλλο ένα εργαλείο που πρέπει να εντάξουμε στον εξοπλισμό μας.²

Η **πολιτιστική διαχείριση** έχει αναπτύξει εργαλεία και μεθόδους και έχει ερευνήσει επισταμένα τις Δημιουργικές Βιομηχανίες. Ωστόσο τα συμπεράσματά της διακινούνται εσωτερικά στον ακαδημαϊκό χώρο, χωρίς να διαχέονται στην καλλιτεχνική κοινότητα, στο συνδικαλιστικό κίνημα και κυρίως χωρίς να βρίσκουν εφαρμογή σε πολιτικές - και μάλιστα τη στιγμή που οι **τεχνο-ολιγάρχες** προτίθενται ακόμη και να αλλάξουν το «κοινωνικό συμβόλαιο», στον βαθμό που αυτό αποτελεί εμπόδιο στην καινοτομία.^{3 4}

Η **νομική επιστήμη** δυσκολεύεται να παρακολουθήσει τις ραγδαίες εξελίξεις. Οι μέχρις ώρας νομοθετικές πρωτοβουλίες είναι διστακτικές, επαμφοτερίζουσες και κατά κανόνα δεν ανταποκρίνονται στο εύρος των προβλημάτων και στο ύψος των περιστάσεων. Η αμηχανία αυτή είναι έκδηλη και στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2024/1689⁵ για την Τεχνητή Νοημοσύνη, που αντανακλά τις σκοπιμότητες ενός πολιτικού περιβάλλοντος όπου τον πρώτο λόγο έχουν οι επενδυτές.⁶ Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η γνωμοδότηση του Copyright Office των ΗΠΑ,⁷ που καταλήγει στην διαπίστωση ότι «οι ισχύουσες νομικές αρχές είναι επαρκείς και κατάλληλες για την επίλυση ζητημάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας».

Η παραγωγική ΤΝ είναι μια διαδικασία κατασκευής, αποκομμένη από την έννοια του βιώματος, της έκφρασης, της δημιουργικής ταυτότητας. Αυτή η ηθική πτυχή, δεν αποτυπώνεται εκ πρώτης στο αποτέλεσμα, από την άποψη της **εισόδου**, καθώς το κοινό δεν θα μπορεί να ξεχωρίσει τον δημιουργό ενός έργου. Επομένως, μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να εξασφαλιστεί η δίκαιη αποζημίωση των καλλιτεχνών από έργα που χρησιμοποιούνται στην **εκπαίδευση** της ΤΝ. Αντίστοιχα, μεγάλες απώλειες εισοδήματος των καλλιτεχνών καταγράφονται και στον τομέα της **εξόδου**: κανιβαλισμός των παραδοσιακών πηγών εσόδων των μουσικών λόγω της **υποκατάστασης** των έργων τους από έργα τεχνητής νοημοσύνης. Εκτιμάται ότι μέχρι το 2028, το 24% των εσόδων των Μουσικών δημιουργών θα τεθεί σε κίνδυνο, οδηγώντας σε σωρευτική απώλεια **€22 δις**.⁸

Δίκαιη και ρεαλιστική λύση θα ήταν η κατ' επέκταση εφαρμογή της νομοθεσίας για το ιδιωτικό αντίγραφο (ν. 2121/1993, άρ. 18).⁹

3. Streaming και δίκαιη αποζημίωση

Όσον αφορά το streaming, οι αμοιβές των καλλιτεχνών είναι πραγματικά αποκαρδιωτικές. Οι μουσικοί κερδίζουν κλάσματα του σεντ ανά ροή, την στιγμή που το streaming αντιπροσωπεύει το 67% των εσόδων της βιομηχανίας ηχογραφήματος. Η σκοτεινή οικονομική διαχείριση της μουσικής βιομηχανίας, οι λεόντειες συμβάσεις των δισκογραφικών και η αβελτηρία της καλλιτεχνικής κοινότητας επιτρέπουν στο Spotify, την μεγαλύτερη υπηρεσία ροής στον κόσμο, να πληρώνει στους δικαιούχους κατά μέσον όρο \$0.003-0.005 ανά ροή:¹⁰ χρειάζονται περισσότερες από 800.000 μηνιαίες ροές για τα \$15 / ώρα που αντιστοιχούν σε πλήρη απασχόληση.

Στην ετήσια έκθεσή του προς τους μετόχους το 2015, ο CEO Daniel Ek, δήλωσε πως «δεν πουλάμε μουσική» αλλά συνδρομές και πρόσβαση:¹¹ η μουσική είναι απλώς ένα λειτουργικό κόστος¹² που πρέπει να συμπίεζεται συστηματικά. Αν η μουσική από TN δεν γεννά δικαιώματα, οι πάροχοι θα το προτιμήσουν, ως οικονομικά συμφέρουσα εναλλακτική. Έτσι στο ήδη κορεσμένο περιβάλλον «περιεχομένου», θα προστεθεί πλήθος «ελεύθερης» από δικαιώματα μουσικής, εντείνοντας περαιτέρω τον κανιβαλισμό των εσόδων των μουσικών, ειδικά όταν ο ισχύων αλγόριθμος διανομής (pro rata) ευνοεί αποκλειστικά τους επιτυχημένους.

Με τα οικονομικά των παρόχων να είναι σκιώδη, αφού εμφανίζουν συστηματικά ζημιές,¹³ η **αρχή της δίκαιης αποζημίωσης** πρέπει να αποσαφηνιστεί και να διατυπωθεί μέσα από μια οδηγία της WIPO ή αντίστοιχης, «ήπιας» νομοθεσίας. Μέχρι τότε θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια διαρκής επιτροπή με τοπικά παρατηρητήρια για να κυκλοφορούν οι πληροφορίες και να προωθείται η συνεργασία.

4. Το Διεθνές Συνέδριο “Music In The Digital Age”

Η μουσική βιομηχανία ιστορικά βιώνει τις τεχνολογικές καινοτομίες ως **κρίσεις** - και πάντοτε βρίσκει τρόπους να τις ξεπερνά. Η πρώτη έντυπη παρτιτούρα, τα μηχανικά πιάνο, η μαγνητοταινία, οι προσωπικοί υπολογιστές, τα ευρυζωνικά δίκτυα και το μοίρασμα μουσικών αρχείων προκάλεσαν ριζικές αλλαγές στην παραγωγή και κατανάλωση μουσικής. Οι μουσικοί ανταπεξήλθαν στις προκλήσεις αυτές **υιοθετώντας** τις καινοτομίες και **προσαρμοζόμενοι** σ' αυτές. Όπου αυτό δεν έγινε, η διαπραγμάτευση απέτυχε: στην αυγή της ψηφιακής εποχής (τέλη του 20ού αιώνα), οι δισκογραφικές πολέμησαν με κάθε μέσο και τρόπο το διαδίκτυο. Το αποτέλεσμα ήταν να χάσουν το τρένο της ψηφιακής εποχής, που σήμερα οδηγούν οι εταιρίες τεχνολογίας.¹⁴

Σήμερα βρισκόμαστε σε μια αντίστοιχα κρίσιμη περίοδο. Είναι πλέον σαφές πως οι νέες τεχνολογίες αναδιαμορφώνουν τις δημιουργικές βιομηχανίες και δημιουργούν πρωτοφανείς προκλήσεις για τους μουσικούς και τους δημιουργούς οπτικοακουστικών έργων. Οι πηγές εσόδων διαταράσσονται, η νομοθεσία δυσκολεύεται να παρακολουθήσει τις εξελίξεις και η καλλιτεχνική εργασία υποτιμάται σε μια ψηφιακή οικονομία που δίνει προτεραιότητα στην κλίμακα και όχι στη βιωσιμότητα. Επιπλέον, η υποβάθμιση του μουσικού έργου σε περιεχόμενο έχει και πολιτιστικές συνέπειες, με όρους αισθητικής, συμβολισμού και κοινωνικής λειτουργικότητας. Το κρίσιμο ερώτημα είναι πώς οι μουσικοί μπορούν να προσαρμοστούν και να διαπραγματευτούν ώστε να διαμορφώσουν το μέλλον.

Ο ΑΠΟΛΛΩΝ (Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Συγγενικών Δικαιωμάτων Ελλήνων Μουσικών) και η FIM (Διεθνής Ομοσπονδία Μουσικών) διοργανώνουν το συνέδριο “Η Μουσική στην Ψηφιακή Εποχή: Streaming & Τεχνητή Νοημοσύνη”, ένα διεθνές forum για το μέλλον των μουσικών δικαιωμάτων που συγκεντρώνει καλλιτέχνες, επαγγελματίες του κλάδου, ακαδημαϊκούς, δημοσιογράφους, νομικούς, πολιτικούς και τεχνολόγους.

Στο τριήμερο συνέδριο, που τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟΑ) και πανεπιστημιακών σχολών της χώρας, κορυφαίοι ειδικοί απ' όλο τον κόσμο θα συζητήσουν κρίσιμα ζητήματα:

 Streaming & Δίκαιη Αμοιβή - Πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε βιώσιμα και δίκαια μοντέλα αποζημίωσης σε μια υπερκορεσμένη ψηφιακή οικονομία;

 Τεχνητή νοημοσύνη & Πνευματικά δικαιώματα - Πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των μουσικών όταν τα συστήματα TN εκπαιδεύονται με τα έργα τους και ανταγωνίζονται τους ίδιους;

 Νομοθετικά πλαίσια & Καινοτομία - Πώς θα σταθμιστούν για την διαμόρφωση μιας ηθικής TN και μιας δίκαιης ψηφιακής αγοράς;

Μέσα από εξειδικευμένα πάνελ, συνεδρίες και διάλογο μεταξύ των κλάδων, θα αναλύσουμε τις προκλήσεις αναζητώντας συγκεκριμένες και ρεαλιστικές λύσεις που θα ενδυναμώσουν τους καλλιτέχνες στην ψηφιακή εποχή για να αντιμετωπίσουν τους δυνητικούς πολιτιστικούς κινδύνους που εγκυμονούν οι νέες τεχνολογίες. Οι ομιλίες, οι συζητήσεις και οι συναντήσεις δικτύωσης με κορυφαίους επαγγελματίες του χώρου από όλο τον κόσμο αποτελούν μια μοναδική ευκαιρία να ενημερωθείτε για τις τελευταίες εξελίξεις στα μουσικά δικαιώματα, την τεχνολογία και την πολιτική.

Περισσότερες λεπτομέρειες για το τριήμερο και ενημερωμένη λίστα των πάνελ και των ομιλητών θα βρείτε στην ιστοσελίδα του

ΑΠΟΛΛΩΝ (<https://apollon.org.gr/music-in-the-digital-age/>)

και της FIM (<https://www.fim-musicians.org/music-in-the-digital-age-streaming-and-ai/>)

ή σκανάροντας το QR code.

MUSIC IN THE DIGITAL AGE

ATHENS, GREECE
22-24 OCTOBER 2025

 SNF Cultural Center, Syggrou Avenue 364, 17674 Kallithea

 +30 210 3252980

 musicinthedigitalage@apollon.org.gr

 <https://apollon.org.gr/music-in-the-digital-age>

- [1] Γ. Ανδρέου, περιοδικό «Μουσική και Μουσικοί», τεύχος 13, σελ 22
<https://apollon.org.gr/wp-content/uploads/2025/03/Andreou.pdf>
- [2] N. Fildes, "Rise of the robot music industry"
<https://www.ft.com/content/5ac0ff84-b7d9-11e6-961e-a1acd97f622d>
- [3] <https://www.theverge.com/2024/6/28/24188391/microsoft-ai-suleyman-social-contract-freeware>
- [4] <https://thewire.in/tech/the-problem-with-sam-altman-suggesting-to-change-the-social-contract>
- [5] <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/ell>
- [6] https://www.researchgate.net/publication/390302746_THE_LEGISLATIVE_GAP_FOR_COPYRIGHT_IN_THE_ERA_OF_GENERATIVE_AI_WHERE_DO_WE_STAND_IN_ACHIEVING_SUSTAINABLE_DEVELOPMENT_GOALS_The_Legislative_Gap_for_Copyright_in_the_Era_of_Generative_AI_Where_do_We_Sta
- [7] <https://copyright.gov/ai/Copyright-and-Artificial-Intelligence-Part-2-Copyrighatability-Report.pdf>
- [8] <https://www.cisac.org/services/reports-and-research/cisacmp-strategy-ai-study>
- [9] <https://opi.gr/vivliothiki/nomos-2121-1993/#a18>
- [10] <https://royaltyexchange.com/blog/how-music-streaming-platforms-calculate-payouts-per-stream-2025>
- [11] <https://www.calameo.com/read/005414461832f6c7e89c1>
- [12] T. Gioia, "Music: A subversive History", σελ. 37
- [13] <https://www.businessofapps.com/data/spotify-statistics/>
- [14] T. Gioia, "Music: A subversive History", σελ. 373